

8. Павлушкіна О. В. Підвищення рівня педагогічної культури батьків щодо формування здорового способу життя дітей дошкільного віку / О. В. Павлушкіна // Дошкільна освіта. – 2004. – № 3 (5).

9. Петренко С. А. Модель підготовки майбутнього вихователя до формування основних рухових умінь та навичок у дошкільників / С. А. Петренко // Вісн. Глухівського держ. пед. ун-ту. Сер. Пед. науки / Глухівський держ. пед. ун-т. – Глухів, 2005. – Вип. 6. – С. 110–114.

10. Попов О. І. Еколого-гігієнічні аспекти збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку, які мешкають в умовах хімічного забруднення атмосферного повітря : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : спеціальність 14.02.01 «Гігієна» / Попов Олег Іванович. – К., 2005. – 22 с.

РЕЗЮМЕ

О. И. Гаврило. Творчество педагогического коллектива ДНЗ в воспитании здорового ребенка.

В статье рассматривается важность творческого отношения воспитателей дошкольных учебных заведений к воспитанию у детей стремления к здоровому образу жизни и формированию их здоровья. Так как понятие здоровья включает в себя не только физический, но и психический, духовный и социальный аспекты, достижение этой цели требует использования всего разнообразия методов и средств физкультурно-оздоровительной работы, обучения и воспитания, учитывая особенности дошкольного возраста.

Ключевые слова: валеологическое образование, физкультурно-оздоровительная работа, здоровый образ жизни.

SUMMARY

O. Gavrylo. Pedagogical collective's creativity of children's learning establishments in bringing up of healthy child.

The article focuses on the importance of the tutor's creative relation to the education of children's aspiration to the healthy lifestyle and to forming of their health. As the concept of health includes not only the physical aspect, but mental, spiritual and social ones, the achievement of the purpose demands using of the variety of the methods and the tools of sports and improving work and education, considering of the age features of the preschool children.

Key words: valueological education, sports and improving work, healthy lifestyle.

УДК 379.835

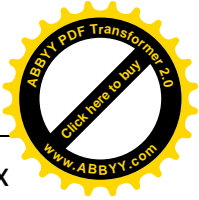
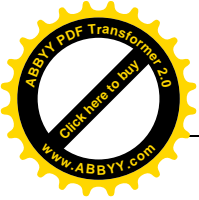
Є. М. Гаркавин, П. Ф. Рибалко
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ОЗДОРОВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ПРИШКІЛЬНОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ З ДІТЬМИ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкрито питання та умови формування і збереження здоров'я молоді, збільшення кількості дітей, охоплених організованими формами відпочинку та оздоровлення, зокрема дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів, дітей, які постраждали внаслідок катастрофи на Чорнобильській АЕС, дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей.

Ключові слова: дитина, оздоровлення, відпочинок, оздоровчий табір, рухова активність, стан здоров'я, фізичне виховання.

Постановка проблеми. За умов реформування української держави, становлення ринкових відносин значна кількість громадян стала потребувати соціальної допомоги, створення умов для оздоровчої діяльності і рекреації.

Турбота про оздоровлення дітей є одним з найголовніших показників ставлення держави до проблем молодого покоління. Так, уперше у вітчизняній освіті Національна доктрина ставить проблему збереження здоров'я дітей. Разом з тим стан справ у цій сфері викликає занепокоєння [1]. Статистика доводить, що протягом останніх років у Сумській області, як і по Україні у цілому, зберігається тенденція до погіршення стану здоров'я дітей. Про це свідчить той факт, що кількість дітей, які перебувають на диспансерному обліку в лікувальних закладах, збільшилася. Збільшилась також кількість дітей, що мають захворювання опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи, нервової системи, органів дихання [4]. Усе це зумовлено негативними чинниками соціально-економічного, екологічного та психологічного характеру.

Залишається високим рівень інвалідності серед дітей, що є одним із найбільш несприятливих явищ у комплексі характеристик стану здоров'я та соціального благополуччя населення.

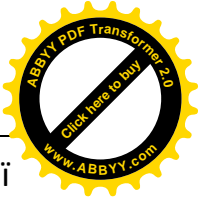
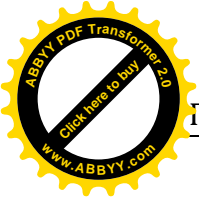
Не вдається уникнути тенденції до зростання кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (протягом останніх 5 років щорічно кількість таких дітей зростає на 18–20%) [5].

За програмою Сумського обласного управління освіти і науки пріоритетним напрямом оздоровчої кампанії залишається насамперед оздоровлення дітей-сиріт, дітей з малозабезпечених та багатодітних сімей, інтернатів.

Дитячий оздоровчий заклад (заміський, профільний, праці та відпочинку, санаторного типу, з денним перебуванням тощо) є позашкільним оздоровчо-виховним закладом. Він створюється з метою реалізації права кожної дитини на повноцінний відпочинок та оздоровлення, зміцнення здоров'я, задоволення інтересів і духовних запитів відповідно до індивідуальних потреб дітей шкільного віку [6].

Дитячий оздоровчий заклад може бути сезонним або цілорічної дії, розміщуватися у стаціонарних або орендованих приміщеннях (на базі пансіонатів, будинків відпочинку, санаторіїв-профілакторіїв, спортивних і туристських установ, навчальних закладів та ін.). Терміни оздоровлення й відпочинку дітей визначаються засновниками з урахуванням місцевих природно-кліматичних умов та за узгодження з відповідними органами виконавчої влади [3].

Оздоровчий період дає чудову можливість для виховання у дітей та підлітків бережного ставлення до природи, розвитку й удосконалення екологічних знань і навичок, хисту до природоохоронної роботи. Усе, що знаходиться навколо табору, може стати зоною дитячої турботи [2].

Літо дає простір для фізкультурно-спортивної, оздоровчої і туристичної роботи. Спартакіади, спортивні свята, міжтабірні змагання, походи допоможуть організаторам спортивної і туристичної роботи загартувати дітей та підлітків, виявити серед них перспективних спортсменів, зробити життя школярів більш різноманітним та динамічним [6].

Аналіз актуальних досліджень. Огляд літератури довів, що у працях багатьох авторів указуються сприятливі умови, створені в заміських піонерських, а нині літніх оздоровчих таборах, для розвитку рухових здібностей і навичок, зміцнення здоров'я, підвищення функціональних можливостей, працездатності і фізичного розвитку школярів (М. М. Мелешко, 1986; В. І. Лях, 1996). Деякі автори вивчали специфічну роль дитячого табору для раціонального фізичного виховання дітей (С. В. Алексєєв, О. І. Янушанец, 2001). Було розкрито питання щодо використання можливостей природного оточення не лише для фізичного розвитку, але й для оздоровлення молодого покоління.

Деякі автори вважають, що використання фізичних вправ, ігор, різних видів рухової активності, туризму повинно вирішувати завдання оздоровлення дитячого організму, зміцнення здоров'я, підвищення функціональних можливостей, працездатності і фізичного розвитку школярів (В. П. Байкова, Г. Н. Девицького, М. Б. Коваль, В. І. Лях, Л. О. Мазур, М. М. Мелешко).

Останнім часом істотно посилюється інтерес до вивчення зазначеної проблеми у площині теоретичної підготовленості школярів у фізичному вихованні (Т. Ю. Круцевич, М. І. Лук'яненко, К. М. Огніста, Б. М. Шиян та ін.). Проте більшість фахівців убачають розв'язання проблеми формування знань учнів у вдосконаленні навчального процесу. На нашу думку, педагогічні можливості канікулярного періоду у посиленні інтересу підлітків до занять фізичними вправами вивчені недостатньо.

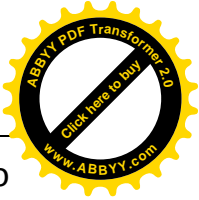
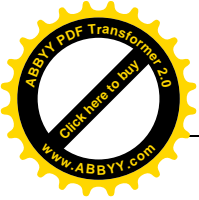
Об'єкт дослідження – процес фізичного виховання дітей у літньому пришкольному оздоровчому таборі.

Предмет дослідження – методика фізичного виховання дітей в умовах літнього пришкольного оздоровчого табору.

Мета статті – удосконалення системи оздоровчих занять фізичними вправами з дітьми 11–15 років в умовах літнього пришкольного оздоровчого табору.

Для досягнення поставленої мети були сформульовані такі завдання:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практичній діяльності фахівців галузі фізичного виховання.

2. Визначити й отримати інформацію про стан навчально-виховного процесу з фізичного виховання дітей в умовах літнього оздоровчого табору.

Виклад основного матеріалу. Як уже зазначалося, на період літніх шкільних канікул створюються дитячі табори. По-перше, це замісько-оздоровчі табори з цілодобовим перебуванням дітей у спеціально обладнаних приміщеннях, на окремій території, із забезпеченням чотириразового харчування, дотриманням загального режиму дня, організацією дозвілля, проведенням виховних заходів. По-друге, це міські табори з денним перебуванням, організовані на базі шкіл, станцій юних техніків, дитячих будинків творчості та ін., з організацією дво- або триразового харчування, з дотриманням розпорядку дня з 8.30 до 14.30 або 18.00, організацією дозвілля і проведенням різних виховних заходів [1, 4].

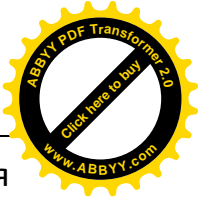
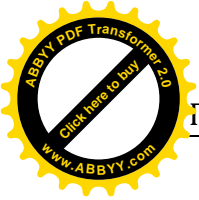
У міських оздоровчих таборах на різні види рухової активності відводиться від 1,5 до 3 годин, що за раціонального розподілу часу дає можливість для зміцнення здоров'я дітей. У деяких дослідженнях наголошується на тому, що фізична культура і спорт серед різних видів діяльності школярів у дитячому таборі посідають перше місце, а за інтенсивністю виховного спілкування одна зміна дорівнює навчальному року [3, 5].

Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня не тільки підвищують рухову активність школярів, а і є для них активним відпочинком. Фізичне оздоровлення набуває особливого значення у спортивно-оздоровчому туризмі, який гармонізує розвиток особистості під час навчання у школі.

Найважливішою особливістю системи організації відпочинку школярів є те, що її функціонування визначило створення специфічних освітніх установ заміських таборів, основною функцією яких є здійснення виховної, оздоровчої діяльності з таких напрямів:

1. Забезпечення фізкультурно-оздоровчої діяльності школярів.
2. Охорона емоційної цілісності внутрішнього світу підлітків.
3. Виховання естетичного смаку та розвиток потреб і здібностей творити й розуміти прекрасне, створювати світ за канонами краси.
4. Забезпечення формування життєвих цінностей: здоров'я, духовність, комунікативність, безконфліктність.

Здійснено аналіз організаційно-методичних указівок з фізичного виховання в таборах (заміському і міському). Розглянуто вимоги до змісту й організації режиму в оздоровчих установах з цілодобовим перебуванням дітей. Аналізу були піддані звіти про роботу шкільних та заміських оздоровчих таборів за 2010–2012 роки в місті Суми та Сумській області.

У наших дослідженнях педагогічне спостереження використовувалося як один з методів педагогічного контролю у процесі відпочинку дітей в оздоровчому таборі.

Педагогічні спостереження проводилися в умовах пришкільного оздоровчого табору «Сузір'я» Глухівської спеціалізованої школи-інтернату I–III ступенів ім. М. І. Жужоми Сумської області.

Метою педагогічного спостереження було отримання візуальної інформації та оптимізації навчально-виховного процесу з фізичного виховання дітей в умовах літнього оздоровчого табору.

Вивчено особливості процесу фізичного виховання у школі і в оздоровчому таборі, а також розглянуто питання щодо використання різних засобів і методів фізичного виховання під час роботи з дітьми середнього шкільного віку, характеру, інтенсивності, об'сягу і спрямованості фізичних навантажень.

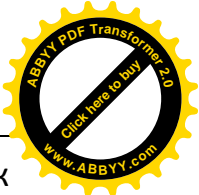
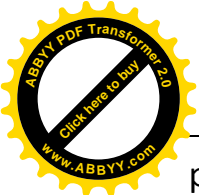
Результати педагогічних спостережень використовувалися у процесі розробки спеціального комплексу навчальних програм оздоровчої спрямованості фізичного виховання школярів. Аналізи спостережень заносилися в журнали для здійснення поточного контролю.

З метою вивчення фізкультурно-оздоровчої діяльності дітей в оздоровчому таборі було розроблено комплексну анкету, яка складалася із семи питань і підпитань. Анкети було складено відповідно до рекомендацій (М. О. Третьякова) щодо створення документів такого типу.

Опитування, як правило, проводилося груповим методом, що дозволило отримати високий показник повернення якісно заповнених анкет – до 94%. Це свідчить про високу зацікавленість дітей до занять фізичною культурою і спортом в умовах оздоровчого табору, а отже, про високу вірогідність і надійність емпіричних даних.

Був використаний опитувальник «Исследование познавательных интересов детей» (за методикою М. О. Третьякова). Цей опитувальник становить перелік питань (усього 6), які відображають спрямованість інтересів у таких сферах діяльності, як: біологія, медицина, валеологія, фізкультура і спорт.

Метод бесіди застосовувався з метою отримання більш детального уявлення про ставлення підлітків до фізичної культури і спорту в оздоровчому таборі, а також пошуку найбільш продуктивних шляхів щодо формування мотивів фізкультурно-оздоровчої діяльності під час відпочинку. Бесіда проводилася шляхом двостороннього обговорення питань за попередньо розробленим планом. Це дало змогу більш широко

розкрити питання, які нас цікавили, уточнити сумнівні відповіді і, як наслідок, отримати більш достовірні дані.

Проведені дослідження сформувавши принципіву схему оздоровчої спрямованості занять з дітьми у пришкільному оздоровчому таборі.

Відомо, що основним завданням фізичного виховання дітей шкільного віку у пришкільному оздоровчому таборі є зміцнення здоров'я. Основу навчальних програм фізичного виховання становить організація рухової активності дітей, спрямована на розвиток фізичних здібностей, гармонійний розвиток й оздоровчий ефект, який забезпечує передусім підтримку оптимального ваго-ростового співвідношення і складу тіла, а також гнучкість, швидкість, м'язову силу і витривалість.

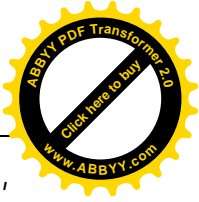
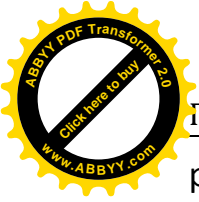
У літньому оздоровчому таборі заняття фізичним вихованням будуються в комплексі з різними оздоровчими заходами, де враховуються не тільки комплексність дії фізичних вправ, але і їх взаємозв'язок з режимом дня та іншими обов'язковими заходами, турпоходами, спортивними святами.

Програма фізичного виховання для забезпечення оздоровчого ефекту відповідає загальним теоретико-методичним вимогам. По-перше, ураховує індивідуальні, вікові, психологічні та інтелектуальні особливості дітей. По-друге, здебільшого використовує цілісну систему рухливих і спортивних ігор, в яких в емоційній обстановці розвиваються швидкісні, швидко-силові і координаційні здібності дітей. По-третє, включає цілеспрямовані засоби і методи фізичного виховання комплексної дії, що забезпечує різносторонність освітньо-тренувальної дії. По-четверте, з урахуванням особливостей фізичного розвитку і фізичної підготовленості дітей передбачає варіативність фізичних навантажень під час використання засобів оздоровчої спрямованості.

В оздоровчому таборі найбільш важливим засобом є рухливі і спортивні ігри. Як відомо, рухливі ігри не вимагають спеціальної підготовки і характеризуються відсутністю високих психологічних і фізичних навантажень. Під час ігор застосовується індивідуальний підхід до тих, хто грає, тривалість і ступінь складності рухових завдань легко регулюються.

У процесі використання засобів, особливо нетрадиційних, в умовах оздоровчих таборів не слід забувати головного правила – «не нашкодь», а що вимагає від фахівців професійної майстерності.

Результати наших досліджень показали, що в період літніх шкільних канікул заняття фізичними вправами в оздоровчому таборі за запропонованими програмами оздоровчої спрямованості з урахуванням рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості дали позитивний ефект. Приріст основних показників, що характеризують рівень фізичного

розвитку і фізичної підготовленості, достовірно покращився. Отже, проведені дослідження ще раз підтверджують ідею використання в період літніх канікул цілеспрямованих занять фізичними вправами з урахуванням індивідуальних особливостей дітей.

Висновки. Таким чином, здійснено теоретичне узагальнення проблеми розробки механізмів й організаційно-педагогічних умов удосконалення фізичного стану дітей у літньому пришкольному оздоровчому таборі, що виявляється у визначенні специфічних вимог до організації і методики фізичного стану дітей у таборі відпочинку як специфічного соціально-педагогічного середовища.

Головним завданням сучасної національної освіти є формування високорозвиненої, духовно багатой та фізично здорової і фізично підготовленої особистості, здатної до творчого мислення і тривалої активної життєдіяльності.

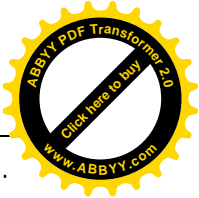
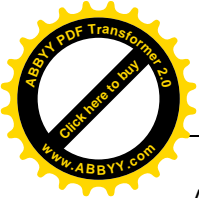
Історичний аспект дослідження розвитку проблеми організації літнього відпочинку дозволив виявити тенденцію до поступової зміни видів виховання в установах дитячого відпочинку на набуття пріоритетності вдосконалення фізичного стану як організованого процесу впливу на дітей завдяки заняттям фізичними вправами, використанню гігієнічних заходів і природних сил для забезпечення необхідного фізичного розвитку та фізичної підготовленості.

Важливими умовами оздоровлення дітей в умовах ТОВ є вироблення загальної соціально-педагогічної політики щодо покращання фізичного стану дитини з метою її оздоровлення, створення оптимального сприятливого середовища для кожної дитини, надання їй за потреби соціально-педагогічної допомоги, поетапність розв'язання педагогічних і медичних проблем.

Перспективи подальших наукових розвідок, убачаємо у вивченні питання щодо індивідуалізації процесу фізичного розвитку школярів, взаємозв'язку соціально-виховної роботи у школі і позашкільних закладах з проблем формування здорового способу життя, пошуку механізмів педагогічного впливу на підвищення рівнів фізичної підготовленості школярів різних вікових груп.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна доповідь про становище дітей в Україні (за підсумками 1999 р.): Соціальний захист дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування / [Антіпкін Ю. Г., Балім Л. В., Волинець Л. С. та ін.]. – К. : Укр. ін-т соц. досліджень, 2000. – 138 с.
2. Дубогай А. Д. Психолого-педагогические основы формирования здорового способа жизни у школьников младших классов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. / Александра Дмитриевна Дубогай – К., 1996. – 210 с.

3. Закон України «Про національну програму "Діти України"» від 18.01.1995 р. // Виховна робота в закладах освіти. – К. : ІЗМН, 1998. – Вип. II. – С. 116–144.
4. Положення про позашкільний навчально-виховний заклад // Виховна робота в закладах освіти України. – К. : ІЗМН, 1998. – Вип. II. – С. 217–226.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про розвиток Міжнародного дитячого центру "Артек" та дитячих оздоровчих закладів» від 30.04.1998 р.
6. Шутка Г. І. Фізичний розвиток дітей у літніх оздоровчих таборах як актуальна соціально-педагогічна проблема / Г. І. Шутка // Соціалізація особистості. – К. : НПУ, 2000.

РЕЗЮМЕ

Е. М. Гаркавин, П. Ф. Рыбалко. Оздоровительная деятельность в условиях пришкольного оздоровительного лагеря с детьми среднего школьного возраста.

В статье раскрыты вопросы и условия формирования и сохранения здоровья молодежи, увеличения количества детей, охваченных организованными формами отдыха и оздоровления, в частности детей-сирот и детей, лишенных родительской опеки, детей-инвалидов, детей, пострадавших вследствие катастрофы на Чернобыльской АЭС, детей из многодетных и малообеспеченных семей.

Ключевые слова: ребенок, оздоровление, отдых, оздоровительный лагерь, двигательная активность, состояние здоровья, физическое воспитание.

SUMMARY

E. Garkavin, P. Rybalko. Health improvement activities in the conditions of pre-school health camp with secondary school age children.

The questions and the conditions of the formation and health improvement of young people, the increasiment of children the number are enrolled in organized forms of rest and health improvement, including children-orphans and children deprived of parental care, children with disabilities, children affected by the Chernobyl disaster, children from large and low-income families, are shown in the article.

Key words: child, health improvement, rest, health camp, moving activity, health state, physical education.

УДК 378.147:004

Р. С. Жаглін

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ У КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ ВУЗІВ ПІД ВПЛИВОМ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ РОБОТИ

У статті розкривається проблема формування громадянської позиції у курсантів вузів під впливом культурно-дозвіллевої роботи. Розглядаються зміст, цілі і завдання цієї роботи, основні культурно-розважальні заходи та їх вплив на формування громадянської позиції у курсантів вузів. Зазначено необхідність надати виховній діяльності цілеспрямованого, систематичного та комплексного характеру.

Ключові слова: формування громадянської позиції, курсанти вузів, культурно-дозвіллева робота, культурно-розважальні заходи, виховна діяльність.

Постановка проблеми. Глобальні зміни у суспільстві відбилися на матеріальних і духовних умовах життя людей. Зміни, що відбуваються у країні, зокрема модернізація Збройних Сил змінили деякі принципи культурно-дозвіллевої роботи з курсантами вузів, визначили нові підходи до її змісту, форм і методів. У зв'язку з цим виникла необхідність вдосконалення педагогічних основ даного виду діяльності в галузі її організації, змісту та методики.